

СЪЮЗ НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ЦЕНТРАЛЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. "Пиротска" № 7

тел./факс: 0359-2987-83-90

e-mail: sub@sub.bg

Изх. № 50/16.07.2014 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Щ Е

НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 10 ОТ 2014 Г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 12 юни 2014 г. Съюзът на юристите в България е конституиран като заинтересована страна по конституционно дело № 10 от 2014 година, образувано по искане на омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 5, ал. 1 от Закона за лицата и семейството (ЗЛС), (обнародван в ДВ бр. 182 от 1949 г., посл. изм. и доп. – ДВ бр. 120 от 2002 г.) в частта и „и стават недееспособни” и разпоредбата на чл. 5, ал. 3 ЗЛС, поради противоречие с чл. 4, ал. 2, чл. 5, ал. 4 и чл. 51, ал. 3 от Конституцията на Република България.

Съюзът на юристите в България изразява следното становище:

Искането за обявяване за противоконституционни разпоредбите на чл. 5, ал. 1 и чл. 5, ал. 3 от Закона за лицата и семейството засяга статута на лицата поставяни под запрещение. В отправеното искане от страна на омбудсмана на Република България до Конституционния съд на Република България подробно са изложени мотиви за същото, които не се споделят от Съюза на юристите в България.

С факта на раждането си, всеки човек става част от съществуващата мрежа от правно регулирани социални отношения, поради което, от гледна точка на правото, личността е значима преди всичко като съставна част от обществото и като носител на определени социални качества. В определен

момент, когато едно лице достигне в развитието си степен на физическа, интелектуална и волева зрелост, която му позволява да извършва лично определени правни действия, възниква и дееспособността на същото. Тя е от изключително значение за пълноценното участие на физическите лица не само в гражданския оборот, но и в останалите области на социалния живот. Важният въпрос е какво се случва с лицата, които по здравословни причини са загубили интелектуална и волева зрелост, която им позволява да извършват лично определени правни действия, сами да се грижат за интересите си. Тяхната интелектуална и волева зрялост може да е дори по-ниска от тази на малолетните и непълнолетните, но никой не приема ограниченията в правния статут на непълнолетните и малолетните за противоконституционен, независимо, че няма дори дефиниция за малолетни и непълнолетни в Конституцията.

Атакуваната правна норма би била противоконституционна и предложението би било основателно ако тя имаше автоматично действие, но това не е така. Обявяването на едно лице за недееспособно не става със самия факт на изпадане в състояние на липса на интелектуална и волева зрелост, а след доста сложна и прецизна процедура, регламентирана в гл. 28, чл. 336-340 от ГПК. Тези разпоредби, заложи в новия ГПК са съобразени с всички Конституционни разпоредби и от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, която е ратифицирана със закон, приет от Народното събрание на 26.01.2012 г., обнародван в ДВ, бр. 12/2012 г., в сила за Република България от 21.04.2012. При евентуалното обявяване на разпоредбата на чл. 5, ал. 1 и разпоредбата на чл. 5, ал. 3 от ЗЛС за противоконституционни ще отпадне материално правната основа за процесуалните норми на този раздел на ГПК. Поставя се въпросът защо не се иска обявяването за противоконституционни и на тези текстове от ГПК. Процедурата, предвидена в ГПК изследва и взема предвид именно спецификата на различните психически заболявания и не случайно ГПК изисква както задължително лично впечатление на съда, така и експертиза. Това, че разпоредбата е от 1949 г. не означава, че критериите по които съдът поставя под пълно или ограничено запрещение са остарели. Напротив при анализът се взимат предвид последните постижения на психиатричната наука.

Не случайно законодателят относно правния режим на поставени под пълно и ограничено запрещение приравнява статута им в редица отношения на този на малолетните и непълнолетните лица. За да бъде поставено лице под пълно запрещение и да стане недееспособно и изцяло друг да решава вместо него, то действително трябва да е в такова състояние, че да не може изобщо да формира и изразява собствена воля. При ограниченото запрещение лицата имат в известна степен, но намалена способност да формират и изразяват своя воля и за това законодателят е предвидил потвърждаване на правните им действия.

Поставянето под запрещение въпреки незвучния термин,

представлява държавна закрила за недееспособните. Поставянето под запрещение предпазва недееспособните лица от имотни измами, злоупотреби с лични данни, включително неоправдани и ненужни медицински процедури. Назначаването на настойнически съвет, настойник или попечител също е форма на закрила, тъй като изразява, че те поемат грижата върху запрещения и на неговите потребности, това е същественото, а не хипотетичното зависене от волята на други лица.

Атакуваните разпоредби от ЗЛС представляват част от правната уредба на поставянето под запрещение и разгледана в взаимообвързаност с актуалните текстове на ГПК, не се явяват в противоречие с чл. 4, ал. 2 и чл. 51, ал. 3 от Конституцията на Република България, както и с визираните разпоредби от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, която е ратифицирана със закон, приет от Народното събрание на 26.01.2012 г., обнародван в ДВ, бр. 12/2012 г., в сила за Република България от 21.04.2012 г..

С оглед на изложеното Съюзът на юристите в България намира искането на омбудсмана на Република България за неоснователно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

